

Hvordan er risiko blitt oppfattet?

Michael 2007;4:189–90.

Walter F, Fantini, B, Delvaux P (eds): *Les cultures du risque*. Presses d'Histoire Suisse, Genève 2006. 210pp. ISBN 2-9700461-3-x. ISSN 1660-8836. Pris ikke oppgitt.

Tidlig i 1990-årene vokste det fram et tverrfaglig og interinstitusjonelt arbeid rundt universitetet i Genève som gikk under tittelen «Action humanitaire». Ikke bare diverse fakulteter, men også organisasjoner som Røde Kors komiteen, Verdens helseorganisasjon, FNs høykommisær for flyktninger og den internasjonale migrasjonsorganisasjonen deltok på to dagers tenkemøter omkring vanskelige tema i tiden. Det kunne være problemfelt som aids og menneskerettigheter, grunnelementer i flyktningeomsorgen, dilemma mellom nødhjelp og utvikling og lignende. Disse tenkemøtene var lagt til sjenerøse tilbaketrunkne klosterlignende studiesteder, som oftest til La Pensière ved Annecy. Diskusjonene foregikk mest på engelsk, men det var en fordel å kunne fransk og tysk også.

Den foreliggende boken er en rapport fra et tilsvarende «colloque» i Genève i januar 2005, som tok for seg risiko og farer i livet og i medisinen fra det 16 til det 21 århundre. Det er ti bidrag, igjen på fransk, engelsk eller tysk, uten oversettelse. Anmelderen føler seg noe snobbet av de språkmektige sveitsere.

Boken er ingen analyse av risikobegrepet i medisinen, den omhandler snarere trusler og farer, i utgangspunktet på makronivå, i samfunnet, men i de siste kapitlene også på individnivå, risiko ved kliniske forsøk og sosiale determinanter for helse. Det franske ordet *risque* forekommer ikke i ordbøkene før det tyvende århundre, men har så kommet inn i språket via økonomenes terminologi.

Det første kapitlet tar for seg tolkning av naturkatastrofer, tabuer, synd og straff. Andre kapittel tar oss inn i oppfatninger av helserisiko, særlig trus-

ler fra smittsomme sykdommer. Følgende kapitler handler om flom, naturkatastrofer og blyforgiftning, hele tiden med refleksjoner over hvordan befolkningen tolket risiko eller forholdt seg til farer og katastrofer. Så følger tre kapitler om katastrofer fra Alpene, Ungarn og Napoli, og til slutt ett om kliniske forsøk og sosial sårbarhet.

Boken er først og fremst av betydning for historieinteresserte. Den beskriver og vurderer hvordan samfunn institusjonaliserer og internaliserer utrygghet, ved foten av Vesuv, i Alpene eller etter en tsunami. Den omhandler katastrofe betraktet som et ytre fenomen, og usikkerhet inkorporert i befolkningen, risikosamfunn og «human security».

En krise er først en katastrofe når vi ser på effekten den har på et samfunn; og samfunnenes sårbarhet varierer. Språk er viktig; trafikkulykker kan vi ikke gjøre noe med (når ulykka først er ute), men trafikkskader kan forebygges.

Boken vil neppe bli lest av mange her hjemme. Men til grunn for boken ligger altså et tematisk tverrfaglig, tverrkulturelt seminar. Hadde vi mer tid, mer intellektuell utforskertrang tidligere? Ville vi klare å samle folk for noen dager her hjemme, bare for temaets skyld? I Det norske medisinske Selskab?

Om anmelderen

Harald Siem (f. 1941) er leder av sekretariatet for internasjonalt arbeid i Sosial- og helsedirektoratet. Han arbeidet på 1990-tallet i Genève (IOM, WHO).